

**Силабус навчальної дисципліни
«ХРОНОБІОЛОГІЯ»**

Галузь знань: 09 Біологія
 Спеціальність: 091 Біологія та біохімія
 Освітня програма: Біологія
 Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
 Курс: IV
 Семестр: 7

Факультет	Природничої освіти та природокористування
Кафедра	Біології та здоров'я людини
Викладач(-і)	ПІБ: Миколайко Ірина Іванівна Посада: доцент кафедри біології та здоров'я людини E-mail: i.i.mykolaiko@udpu.edu.ua
Лінк на освітній контент дисципліни	https://moodle.dls.udpu.edu.ua
Статус дисципліни	Навчальна дисципліна вибіркового компоненту
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / години	4/120
Обсяг дисципліни (години) та види занять	Денна форма: лекції (28 год.), лабораторні (32 год.), самостійна робота (60 год.) Заочна форма: лекції (4 год.), лабораторні (12 год.), самостійна робота (104 год.)
Політика дисципліни	Академічна доброчесність. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є необхідною умовою освітнього процесу, базується на недопущенні практик списування, плагіату, фабрикації. Академічна доброчесність регламентується Кодексом академічної доброчесності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. https://cutt.ly/wjnCbK1 Відвідування занять. Відвідування аудиторних занять здобувачами вищої освіти є необхідна та обов'язкова складова освітнього процесу. Вагомими причинами пропусків занять можуть бути: хвороба, відрядження, академічна мобільність, за наявності відповідних документів. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача особисто, або через старосту. За об'єктивних причин (міжнародна мобільність, карантин) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу. Креативна ініціатива здобувача вищої освіти. Здобувач вищої освіти має можливість за власної ініціативи самостійно підготувати доповідь відповідно до тем робочої програми: лекційних, лабораторних занять на основі пошуку та огляду наукових публікацій за заданою тематикою дисципліни, або поглибленому опрацюванні окремих лекційних тем, або дотичних тем; самостійно вибирати тему доповіді використовуючи літературний фонд наукової бібліотеки університету, Інтернет мережі з творчою обробкою отриманої інформації.
Що будемо вивчати? (предмет навчання)	Курс спрямований на вивчення умов виникнення, природу, закономірності й значення біологічних ритмів, а також взаємозв'язки між біоритмами та здоров'ям людини.
Чому це треба вивчати? (мета)	Опанування цієї дисципліни дає здобувачам вищої освіти можливість сформувати у здобувачів уявлення про біологічні ритми у живих системах, механізми їх функціонування і взаємодії, роль ритмічних процесів у роботі організму, їх організація та ієрархія, популяційні та індивідуальні ритми поведінки.
Яких результатів можна досягнути? (результати навчання)	Вивчення дисципліни дає можливість досягти результатів навчання: застосовувати сучасні інформаційні технології, програмні засоби та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення професійної діяльності; володіти прийомами самоосвіти і самовдосконалення; уміти проектувати траєкторію професійного росту й особистого розвитку, застосовуючи набуті знання; поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на доброчесність, професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень; планувати, виконувати, аналізувати дані і презентувати результати експериментальних досліджень в галузі біології.
Як можна використати набуті знання та уміння? (компетентності)	Вивчення дисципліни забезпечує опанування таких компетентностей, як здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, знання та розуміння предметної області, здатність до пошуку джерел додаткової інформації, оброблення та всебічного її аналізу, здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях, здатність проведення досліджень на відповідному рівні, здатність працювати в команді, здатність досліджувати різні рівні організації живого, біологічні явища і

	процеси.
Зміст дисципліни	Предмет та завдання хронобіології. Методи дослідження хронобіології. Біоритмологічний підхід до феномену часу. Проблема біологічного часу. Фізіологічні ритми як основний параметр існування живих організмів. Класифікація біологічних ритмів. Ритмічна структура середовища існування. Спорідненість біологічних ритмів з ритмами середовища існування. Добові біоритми. Місячні ритми. Сезонні біоритми. Ультрадіанні та інфрадіанні біоритми. Багаторічні ритми та мегатритми.
Обов'язкові завдання	<ul style="list-style-type: none"> - підготовка до аудиторних занять (лекцій, лабораторних робіт); - опрацювання та засвоєння навчального матеріалу; - оформлення звітів за результатами лабораторних робіт; - самостійне вивчення окремих тем або питань лекцій та лабораторних робіт; - опрацювання наукової, навчально-методичної літератури та довідкового матеріалу; - переклад та реферування іноземних текстів за фаховими темами; - підготовка рефератів, доповідей, мультимедійних презентацій, відеоматеріалу та складання таблиць, графіків, ілюстрацій; - робота з пошуковими системами Інтернет та Moodle; - виконання модульних контрольних робіт та підсумкового контролю.
Міждисциплінарні зв'язки	Хімія, Ботаніка, Зоологія, Фізіологія рослин, Ґрунтознавство, Екологія, Анатомія і фізіологія людини.
Інформаційне забезпечення з репозитарію та фонду НБ УДПУ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Держинський М.Е., Варенюк І.М., Дем'янчук Н.В. Хронобіологія та хрономедицина: навчальний посібник. Київ, 2023. 353 с. 2. Держинський М.Е., Варенюк І.М., Дем'янчук Н.В. Хронобіологія: навчальний посібник. Київ: Інтерсервіс, 2013. 241 с. 3. Коцан І.Я., Журавльов О.А. Біоритмологія: Лабораторний практикум. Луцьк: РВВ «Вежа», 2006. 40 с. 4. Хоромський Л.М., Свистун Р.В. Біоритми органів людини (біоритми порожнистих органів черевної порожнини). Т.: ТДМУ «Укрмедкнига», 2005. 220 с. 5. Тимченко А. Н. Основи біоритмології: навчально-методичний посібник .Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. 148 с. 6. Шугуров О. О. Хронобіологія: навчальний посібник. Д.: ЛІРА, 2016. 98 с.
Поточний контроль	Виконання завдань лабораторних робіт, тестування, модульних контрольних робіт. Види та критерії оцінювання відображені в робочій програмі з дисципліни.
Підсумковий контроль	Залік.

Розробник

Ірина МИКОЛАЙКО